Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України
Львівський національний університет імені Івана Франка
Юридичний факультет

Кафедра конституційного права

Плани практичних (семінарських) занять із спецкурсу:

«Конституційно-правова відповідальність в Україні: проблеми теорії та практики»

Спеціалізація: конституційно-правова

кваліфікація – магістр права

Львів 2012

Загальні положення

Семінари із спецкурсу «Конституційно-правова відповідальність в Україні: проблеми теорії та практики» переслідують ряд цілей:

- обговорення і більш глибоке уяснення студентами питань теорії конституційно – правової відповідальності;
- широке і максимально детальне вивчення Конституції і законів України, нормативно-правових актів, які є джерелами даного спецкурсу;
- аналіз специфіки регулювання конституційно-правової відповідальності в Україні;
- вирішення задач, проведення ділових ігор, складення правових документів;
- набуття студентами навиків самостійного дослідження зв'язків державно-політичної дійсності в Україні з конституційно-процесуальним законодавством.

Конституційно-правова відповідальність має досить широку нормативно-правову базу. В юридичних актах знайшли вираження різні аспекти конституційно-правової відповідальності в Україні. Разом з тим багато з них продовжує знаходитися в процесі становлення, а відповідні нормативно-правові акти не стільки відображають вже існуючі положення, скільки повинні стимулювати виникнення нових мір конституційно-правової відповідальності.

Змістовий модуль 1.

КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ: ПОНЯТТЯ, ОСОБЛИВОСТІ, ПРОБЛЕМИ СТАНОВЛЕННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ.

Тема 1. Конституційно-правова відповідальність - самостійний вид юридичної відповідальності

1. Передумови становлення і особливості розвитку інституту конституційно-правової відповідальності в Україні. Визначення відповідальності в конституційному праві України. Проблеми формування теоретичної конструкції інституту конституційно-правової відповідальності в Україні.

2. Поняття і особливості конституційно-правової відповідальності в Україні та її форми.

3. Співвідношення конституційно-правової відповідальності і політичної відповідальності. Відміна конституційно-правової відповідальності від інших видів юридичної відповідальності.

4. Стадії застосування конституційно-правової відповідальності.

Контрольні запитання:

1. Чим конституційно-правова відповідальність відрізняється від політичної відповідальності?

2. Чи можна ставити питання про притягнення до конституційно-правової відповідальності Українську державу?

Теми доповідей:

1. Конституційний правопорядок у системі сучасного українського конституціоналізму.

2. Охорона Конституції України як становлення і розвитку конституційно-правової відповідальності.

Наукова література:

1. Бориславський Л.В. Конституційна відповідальність – самостійний вид юридичної відповідальності// Вісник ЛНУ. Серія юридична. – Львів, 2005. - Випуск 41. - С. 111-112.

2. Наливайко Л.Р. Конституційно-правова відповідальність: питання теорії та практики. Автореферат дисертації кандидата юридичних наук. К. 2000

3. Батанова Н.М. Співвідношення конституційно-правової відповідальності та політичної відповідальності. С.24-31.

4. Батанова Н.М. До питання щодо визначення поняття конституційно-правової відповідальності//Бюлетень МЮУ, 2009, №4-5(90-91р.), с. 48-57.

5. Балан С.В. Співвідношення політичної та конституційно-правової відповідальності у здійсненні державної влади. Автореферат кандидата політичних наук, К. 2008.

6. Зиновьев А.В. Конституционная ответственность // Правоведение, 2003, №4.

7. Зражевская Т.В. Ответственность по советскому государственному праву//Воронеж, 1980.

8. Конституційне право України. За ред.. проф.. В.І.Чушенка//К.2007, с. 21-33.

9. Колосова Н.М. Конституционная ответственность - самостоятельный вид юридической ответственности. Государство и право. 1997, №2.

10. Лунь З. До питання про конституційну відповідальність у аспекті правової охорони Конституції. В кн.. Проблеми державотворення і захисту прав людини. Матеріали 8 науково-практичної конференції. Л.2002.

11. Сушинський О. Конституційна субсидіарна відповідальність: концептуальний аспект//Вибори та демократія 2006, №3(9), с. 51-59.

12. Наливайко Л.Р. Проблеми визначення поняття, специфічних ознак та функцій конституційної відповідальності у сучасній конституційній теорії// Право України. – 1999. - №10.

Тема 2. Підстави конституційно-правової відповідальності.

1. Поняття і види підстав конституційно-правової відповідальності. Фактичні і юридичні підстави конституційно-правової відповідальності.

2. Конституційне правопорушення (делікт): поняття і види.

3. Характеристика складу конституційного правопорушення.

4. Вина в конституційному праві України.

5. Юридичні джерела конституційно-правової відповідальності.

6. Співвідношення понять «конституційна відповідальність» і «конституційно-правова відповідальність» та «державно-правова відповідальність».

Контрольні питання:

1. Чи можна застосувати заходи конституційно-правової відповідальності за правомірну поведінку?

2. Що таке конституційне правопорушення (делікт)?

3. Чи може бути підставою конституційно-правової відповідальності бездіяльність суб'єкта?

Наукова література:

1. Батанова Н.М. Конституційні делікти в Україні: проблеми теорії та практики. Автореферат дисертації кандидата юридичних наук. К.2007

2. Бориславський Л.В Поняття і, підстави та суб'єкти конституційної відповідальності. Вісник Львівського університету. Серія юридична.Випуск 43 Л.2006

3. Полевий В.І Підстави застосування конституційної відповідальності політичних партій// Підприємництво,господарство і право 2001,№12 ,с 91-94

4. Савин В.Н Ответственность государственной власти перед обществом// Государство и право 2000,№12

5. Скифский Ф.С. Конституционные правонарушения .Автореферат, Тюмень 1998

6. Майданик О. Конституційно-правова відповідальність: ознаки, підстави, суб'єкти// Право України. – 2001. - №2.

7. Наливайко Л.Р. теоретичні аспекти конституційного делікту. Збірник наукових праць «Держава і право», Інститут держави і права імені В.М. Корецького. Випуск 13 «Юридичні і політичні науки», К. 2001. – С.3-8.

Тема 3. Суб'єкти конституційно-правової відповідальності.

1. Поняття і ознаки суб'єктів конституційно-правової відповідальності.

2. Конституційно-правова деліктоздатність.

3. Класифікація суб'єктів конституційно-правової відповідальності.

4. Характеристика окремих видів суб'єктів конституційно-правової відповідальності.

5. Персональна відповідальність і дисципліна в органах державної влади та органах місцевого самоврядування.

6. Відповідальність в структурі конституційно-правового статусу суб'єкта конституційного права.

Контрольні питання:

1. Чи може нести конституційно-правову відповідальність Український народ?

2. Чи можливо притягнути до конституційно-правової відповідальності суб'єкта, який є невизначеним?

3. Виборче законодавство України передбачає таку міру конституційно-правової відповідальності як визнання ДВК голосування на виборчій дільниці недійсним. Хто в такому випадку виступає суб'єктом конституційно-правової відповідальності?

Наукова література:

1. Алексеев А.С. Безответственность монарха и ответственность правительства М. 1907

2. Авакьян С.А Государственно правовая ответсвенность Сов государство и право 1975,№ 10

3. Лучин В.О. Конституционные деликты. Государство и право 2000,№1,с.12-19

4. Мамут Л.С. Проблема ответственности народа. Вопросы философии 1999,№8.

5. Майданик. О. О. Конституційно-правова відповідальність. К.2000.

Тема 4. Конституційно-правові санкції в механізмі охорони Конституції і конституційного ладу в Україні.

1. Місце мір (заходів) конституційно-правової відповідальності в системі ваг "стримувань" і "противаг".

2. Органи та суб'єкти, які уповноважені застосовувати заходи конституційно-правової відповідальності.

3. Порядок і процедура застосування заходів конституційно-правової відповідальності.

4. Обмеження і звільнення від конституційно-правової відповідальності. Конституційно-правові імунітети

5. Конституційно-правова відповідальність за дії інших суб'єктів.

6. Розмежування конституційно-правової і цивільно-правової відповідальності.

Контрольні запитання:

1. Чи можливе закріплення санкцій конституційно-правової відповідальності в актах органів місцевого самоврядування? Підкріпіть свою відповідь посиланнями на конкретні правові норми.

Наукова література:

1. Авакьян С.А. Санкции в советском государственном праве//Советское государство и право, 1973, №1

2. Домрин А.Н. Федеральная интервенция: особенности правового регулирования в зарубежных странах.//Журнал российского права, 1998, №3.

3. Кравченко В.В. Конституційне право України. К.2002, с. 24-32.

4. Красникова А.В. Конституционные санкции за нарушение правового статуса субъектов местного самоуправления. Юридический вестник - 2003, №2, с. 79-83.

5. Кміть О. Відповідальність за порушення режиму законності у взаємодії органів державної влади та об'єднань громадян. Бюлетень МЮУ 2005, №7 (45).

6. Наливайко Л.Р. Конституційно-правова відповідальність: питання теорії та практики. Автореф. дис. КЮН. К. 2000.

7. Погорілко В.Ф., Федоренко В.Л., Юридична відповідальність за порушення конституційного законодавства України. Часопис Київського ун-ту права, 2001, №1, с.30-39.

8. Полевий В.І. Стягнення, що можуть застосовувати як заходи конституційної відповідальності партій: проблеми їх застосування.//Підприємство, господарство і право, 2002, №2, с. 80-83.

9. Теліпко В.Е. Конституційне та конституційно-процесуальне право України. К.2009, с. 515-516.

Змістовий модуль 2

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ОКРЕМИХ СУБ'ЄКТІВ КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ.

Тема 5. Окремі види конституційно-правової відповідальності державних органів

1. Відповідальність як засіб зміцнення законності в конституційно-правових відносинах.

2. Держава і державно-автономне утворення як суб'єкти конституційно-правової відповідальності.

3. Відповідальність глави держави.

4. Відповідальність парламенту, народних депутатів України.

5. Конституційно-правова відповідальність членів уряду.

6. Конституційно-правова відповідальність органів державної влади та їх посадових осіб.

Контрольні запитання:

1. Як діяти, коли стоїть питання про відповідальність колективного суб'єкта конституційно-правових відносин?

2. Які заходи конституційно-правової відповідальності можна вжити до членів Кабінету Міністрів України за невиконання Програми діяльності КМУ, схваленої Верховною Радою України?

Наукова література:

1. Бондарчук І.В. Специфіка відповідальності політичної партії як особливого виду об'єднання громадян за порушення чинного законодавства. Бюлетень МЮУ, №1 (75) 2008. - с.120-127.

2. Бондарук І. Особливості конституційно-правової відповідальності громадських організацій та політичних партій в Україні. Юридична Україна, 10/2009 р. - с.28-34.

3. Червякова А. Конституційно-правова відповідальність держави і фізичних осіб. Вісник прокуратури. 2007 р. №1 (67).

4. Мельник О. В. Конституційно-правова відповідальність вищих органів державної влади. Автореф. дис. КЮН. К.

Тема 6. Конституційна відповідальність в системі захисту правового статусу суб'єктів місцевого самоврядування.

1. Правовий статус елементів місцевого самоврядування як об'єкту конституційного захисту.
2. Межі конституційних відносин, за які несуть конституційно-правову відповідальність суб'єкти місцевого самоврядування.
3. Конституційно-правова відповідальність за порушення права на місцеве самоврядування.
4. Місце, роль, правові інститути конституційно-правової відповідальності у системі правових засобів захисту статусу суб'єктів місцевого самоврядування.
5. Санкції конституційно-правової відповідальності за порушення правового статусу суб'єктів місцевого самоврядування.
6. Особливості конституційних засобів охорони і захисту правового статусу суб'єктів місцевого самоврядування.

Контрольні запитання:

1. Яким чином Конституція України здійснює охорону і захист правового статусу суб'єктів місцевого самоврядування?

2. Чи можливе підвищення ролі конституційних засобів захисту суб'єктів місцевого самоврядування в умовах муніципальної реформи? Яким чином?

Тема 7. Відповідальність органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб.

1. Об'єкти конституційного захисту в системі місцевого самоврядування.

2. Конституційні відносини за участю місцевого самоврядування.

3. Правовий статус місцевого самоврядування як об'єкт правового захисту.

4. Конституційна відповідальність як засіб захисту правового статусу суб'єктів місцевого самоврядування

Контрольні запитання:

1. Які конституційні санкції передбачені за порушення правового статусу суб'єктів місцевого самоврядування?

Тема 8. Відповідальність фізичних осіб, які володіють особливим конституційно-правовим статусом.

1. Міри відповідальності, які застосовуються до фізичних осіб, які володіють особливим конституційно-правовим статусом в Україні.

2. Підстави конституційно-правової відповідальності фізичних осіб, які володіють особливим конституційно-правовим статусом в Україні.

3. Відповідальність біженців.

4. Відповідальність вимушених переселенців.

5. Міри конституційно-правової відповідальності, які застосування до іноземців на території України.

6. Відміна рішень про нагородження.

Тема 9. Перспективи вдосконалення законодавчого механізму конституційно-правової відповідальності.

1. Легалізація поняття конституційно-правової відповідальності в Конституції та нормативно правових актах України.

2. Запровадження в українському законодавстві мір (заходів) конституційно-правової відповідальності.

3. Повніше використання механізму конституційно-правової відповідальності як важливої умови забезпечення конституційного ладу і ефективного функціонування державної влади.

4. Використання зарубіжного досвіду при формування нових українських конституцій но-правових інститутів.

5. Уникнення перетворення конституційно-правової відповідальності із правового інституту в інструмент політичної боротьби.

6. Проблеми визначення конституційно-правової відповідальності в сфері місцевого самоврядування.

Завдання:

1. В деканат юридичного факультету звернувся Стебницький громадський рух від імені громади міста Стебника з питань життєдіяльності, а саме зруйновані дороги, немає дитячих майданчиків, відсутні умови для спорту та культурного розвитку, занепала медицина, освіта, житлово-комунальна інфраструктура в жахливому стані. Власність громади розтягнута.

Стебницький калійний завод став бомбою сповільненої дії..

Ніби працює демократично обрана влада.

Просимо надати правову допомогу,змінити нашу приреченість.

Місто Стебник є недорозвинена адміністративна одиниця. Важко визначити статус міста Стебник.

Як зробити так, щоб територіальна громадян міста скоротила чисельність міської ради?

Чи можливо в перспективі працювати над об'єднанням територіальних громад міст Стебник та Дрогобич?

Наукова література:

1.

1. Ю. М. Бисага, В. В. Гомонай, В. І. Чечерський – Конституційно-процесуальне право України. Підручник. Ужгород. 2011

2. Бондарчук І.В Напрямки законодавчого вдосконалення інститутів ліквідації та зупинення діяльності об'єднань громадян. Бюлетень МЮУ. 2006 р., №11 (61).

3. В. В. Кравченко – Конституційне право України. Навч. посіб. Відповідальність у конституційному праві. К. Атіка. 2002 с.24-32.

4. Погорілко В.Ф., Федоренко В.Л. Конституційно-правова відповідальність. Правова держава. Щорічник наукових праць Ун-ту держави і права ім. В.М. Корецького, НАН України, Вип. 13, К. 2002 р., с. 114 - 131.

5. Погорілко В. Ф., Федоренко В. Л. – Конституційне право України. Академічний курс Підручник 2ХТ. Т.1. К. 2006, с.514—515.

6. Погорілко В. Ф., Федоренко В. Л. – Конституційне право України: Підручник за заг. Ред.. В. Л. Федоренка перероб. і доповн. К. Видавництво Ліра К. 2012, с. 171-193.

7. Сердюк В.В. Окремі проблеми класифікації юридичної відповідальності в правовій науці України та Польщі. с. 120-126.

8. Скрипнюк О.В. Курс сучасного конституційного права України. Академічне видання. Х.: Право, 2009. – с. 98-108.

9. О. В. Совгиря – Конституційно-процесуальне право України: навч. Посіб. К.: Юрінком Інтез., 2009

10. О. В. Совгиря, Н. Г. Шухліна. – Конституційне право України. Повний курс: навч. Посіб. 2ге видання, перероб. і доповн. К. Юрінком Інтер, 2012, с. 38-44.

11. Тодыка Ю.Н. Конституция Украины - Основной закон государства и общества. Х. Факт, 2001 р., с.196.

12. Чушенко В.І., Заяць Я.І. Конституційне право України. К.:Видавничий Дім «Ін Юре», 2007.